

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національного університету

«Одеська юридична академія»

Олег ТОДОЩАК

2026 року

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» (тематика затверджено Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 07.09.2022 р., протокол № 1)

Витяг

**з протоколу засідання кафедри адміністративного і
фінансового права Національного університету
«Одеська юридична академія»
№ 11 від 20.03.2026 р.**

ПРИСУТНІ:

Члени кафедри: д.ю.н., професор С.В. Ківалов (zoom), д.ю.н., проф. Л.Р. Біла-Тіунова, д.ю.н., доцент Г.М. Сарibaєва (zoom), к.ю.н., доц. Т.І. Білоус-Осін (zoom), к.ю.н., доцент А.Ю. Осадчий, к.ю.н., доцент М.І. Сідор, к.ю.н., доцент О.В. Закаленко, к.ю.н., доцент Ю.С. Даниленко-Негара, к.ю.н., доцент Є.І. Фролова, к.ю.н., доцент О.Є. Панфілов, д-р філософ., доцент Р.В. Негара, аспірант кафедри В.В. Гуглей. Лаборант кафедри А. Турміло. Запрошені: д.ю.н., проф. Т.А. Латковська (zoom), аспіранти кафедри: І. Піть, А. Бевзюк, О. Негара.

Головуюча – д.ю.н., проф., в.о. зав. кафедри Л.Р. Біла-Тіунова.

Науковий керівник – д.ю.н., професор Латковська Т.А. (zoom).

З присутніх: 3 доктори юридичних наук та 7 кандидатів юридичних наук, 1 доктор філософії з права – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження В.В. Гуглея на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації до публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача ступеня вищої освіти доктора філософії В.В. Гуглея на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», поданої на здобуття вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Гуглей В.В. обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, визначив мету, завдання та методологічну базу дисертації, охарактеризував її об'єкт та предмет, а також виклав основні наукові положення і висновки, що засвідчують новизну одержаних результатів та виносяться на захист. Додатково було окреслено практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження та сформульовано пропозиції щодо напрямків вдосконалення антикризових і антикорупційних механізмів у системі забезпечення фінансової безпеки, проінформовано про апробацію та впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір теми дисертаційного дослідження, В.В. Гуглей зазначив, що питання фінансової безпеки держави набуває дедалі більшої актуальності в сучасних умовах, що зумовлено як внутрішніми трансформаціями системи публічних фінансів, так і зовнішніми викликами, пов'язаними з війною, глобальною економічною нестабільністю, цифровізацією фінансових процесів та євроінтеграційним курсом України. В умовах постійного реформування фінансової системи держави, посилення ролі публічних фінансів у забезпеченні обороноздатності, соціальної стабільності та виконання міжнародних зобов'язань, ефективність правового регулювання фінансових відносин досягається не лише шляхом оновлення нормативно-правової бази, а й завдяки глибокому теоретичному осмисленню самої категорії фінансової безпеки, її місця у системі національної безпеки, змісту, складових та механізмів реалізації. Саме в цьому контексті особливого значення набуває дослідження фінансової безпеки як самостійного об'єкта правового регулювання, оскільки вона відображає здатність держави забезпечувати стійкість фінансової системи, протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам, гарантувати належне функціонування бюджетної, податкової, банківської, валютної та торгової сфер, а також створювати правові умови для стабільного розвитку держави загалом.

У межах даного дисертаційного дослідження особлива увага автором була приділена концептуальному осмисленню фінансової безпеки держави, її правової природи, місця у системі фінансового права, системних складових, генезису правового регулювання, інституційно-правового механізму забезпечення, а також сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом, антикорупційною та антикризовою політикою, судовою практикою, цифровізацією та інноваційними трансформаціями у фінансовій сфері.

Вибір теми дослідження обумовлений комплексом причин, що мають як теоретичний, так і практичний характер. Автором було зазначено, що, по-перше, існує об'єктивна необхідність у формуванні цілісного правового підходу до розуміння фінансової безпеки держави, оскільки в національній правовій науці та законодавстві відсутнє її належне системне закріплення. По-друге, у сучасній доктрині досі не вироблено єдиного підходу до визначення її сутності, складових, принципів та місця у системі національної й економічної безпеки, що

ускладнює подальший розвиток законодавства та правозастосовної практики. По-третє, в умовах воєнного стану, зростання фінансових ризиків, бюджетного навантаження, боргової залежності, а також цифрової трансформації державного управління виникає нагальна потреба у переосмисленні механізмів забезпечення фінансової безпеки з урахуванням новітніх викликів, міжнародних стандартів, європейських підходів та потреб зміцнення фінансового суверенітету України.

За результатами проведення дисертаційного дослідження здобувачем сформульовано такі основні теоретичні положення, висновки і пропозиції:

Встановлено, що фінансова безпека займає особливе місце у структурі національної та державної безпеки, виконуючи роль фінансового підґрунтя. Саме через фінансову безпеку забезпечується ресурсна основа функціонування державних інституцій, реалізація оборонної, соціальної, економічної та управлінської функцій держави, що дозволяє розглядати її не лише як складову економічної безпеки, а як ключовий інтегруючий елемент загальної системи безпеки держави.

Визначено відсутність системного та комплексного нормативного закріплення поняття «фінансова безпека», що негативно впливає на формування єдиної правозастосовної практики та державної політики у цій сфері. У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність законодавчої інституціоналізації фінансової безпеки як правової категорії.

Доведено, що фінансова безпека є складним багаторівневим явищем, яке не може бути зведене виключно до економічної категорії. Вона поєднує ресурсно-функціональний, статичний і нормативно-правовий виміри, а тому має розглядатися як самостійне правове поняття, що відображає стан захищеності фінансової системи держави, її здатність до стабільного функціонування та протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам.

Встановлено, що фінансова безпека обґрунтовано розглядається як багатокомпонентне правове явище, що охоплює систему взаємопов'язаних складових, кожна з яких має власний об'єкт правового регулювання, інституційне забезпечення та механізми захисту. Бюджетна, боргова, банківська, валютна, грошово-кредитна, інвестиційна безпека, а також безпека небанківського фінансового сектору не є ізольованими елементами, а утворюють цілісну правову модель фінансової безпеки, в межах якої кожен компонент виконує самостійну функцію у забезпеченні стійкості фінансової системи держави.

Доведено, що кожна складова фінансової безпеки має прямий функціональний і юридичний зв'язок із відповідним напрямом державної фінансової політики. Грошово-кредитна політика формує підґрунтя для грошово-кредитної, банківської, валютної безпеки та частково безпеки небанківського фінансового сектору, тоді як бюджетна і боргова політика виступають правовою основою відповідно бюджетної та боргової безпеки. Це дає підстави стверджувати, що фінансова безпека є не абстрактним станом, а результатом реалізації цілеспрямованої публічної політики, закріпленої у нормативно-правових актах.

Запропоновано базові принципи фінансової безпеки держави, які визначають її методологічну основу, а саме: інтегральність оцінки, адаптивність до внутрішніх і зовнішніх загроз, прозорість та підзвітність фінансової системи, превентивність і координація між державними органами. Саме ці принципи забезпечують системність, передбачуваність та ефективність правового регулювання у сфері фінансової безпеки, а також створюють основу для побудови цілісного механізму захисту національних фінансових інтересів.

Доведено, що чинна система нормативного забезпечення фінансової безпеки в Україні залишається розпорошеною та несистемною, оскільки не існує єдиного спеціального нормативно-правового акта, який би комплексно визначав поняття фінансової безпеки, її складові, суб'єктів забезпечення, загрози, принципи та механізми реалізації державної політики у цій сфері. У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність прийняття окремого закону про фінансову безпеку, який забезпечив би системність правового регулювання, чіткість категоріального апарату, узгодженість із міжнародними стандартами та посилення інституційної спроможності держави у протидії фінансовим загрозам.

Запропоновано класифікацію правовідносин у сфері забезпечення фінансової безпеки держави, яку систематизовано за чотирма критеріями: за рівнем правового впливу – наднаціональні та національні; за функціональним призначенням – превентивно-регулятивні та правоохоронно-захисні; за характером правосуб'єктності – індивідуалізовані та загальні; за терміном дії – стабільні та ситуаційні. Такий підхід дозволяє розкрити багаторівневу правову природу відносин у сфері фінансової безпеки, чіткіше окреслити механізми їх правового впливу, форми реалізації та місце у системі публічно-правового регулювання.

Встановлено, що генезис правового регулювання фінансової безпеки України засвідчує поетапний перехід від фрагментарного нормативного оформлення окремих фінансових інститутів до поступового усвідомлення фінансової безпеки як самостійного напрямку державної політики. Якщо у 1991–1999 роках закладалися лише базові правові та інституційні передумови функціонування фінансової системи, то в період 2000–2014 років відбулася її інституціоналізація у структурі національної безпеки, а з 2014 року і особливо після 2022 року фінансова безпека набула значення стратегічної функції держави, безпосередньо пов'язаної із забезпеченням її суверенітету, обороноздатності та бюджетної платоспроможності.

Визначено, що у сучасних умовах воєнного стану правове регулювання фінансової безпеки характеризується підвищенням рівнем адаптивності, гнучкості та ситуативності, що проявляється у спеціальному режимі бюджетного регулювання, спрощенні процедур виконання бюджетних зобов'язань, зміні підходів до міжбюджетних трансфертів і перерозподілу повноважень між органами публічної влади. Такі зміни засвідчують, що фінансова безпека в кризових умовах реалізується не лише через стабільність фінансової системи, а й через здатність держави оперативно перебудовувати правові механізми управління публічними фінансами відповідно до нових загроз.

Встановлено, що система суб'єктів забезпечення фінансової безпеки держави має комплексний і багаторівневий характер, а її ефективність визначається не ізольованою діяльністю окремих органів, а їх функціональною взаємодією. Кожен із суб'єктів виконує спеціалізовану роль у межах єдиного механізму захисту фінансової системи, що дає підстави розглядати інституційний склад фінансової безпеки як цілісну, внутрішньо узгоджену конструкцію публічного управління.

Обґрунтовано, що визначальним чинником ефективності системи суб'єктів забезпечення фінансової безпеки є інституційна синергія, за якої спеціалізовані функції окремих органів взаємодоповнюють одна одну та утворюють інтегрований механізм протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам. Саме така модель взаємодії забезпечує не лише стабільність публічних фінансів, а й підтримання економічної незалежності держави, макрофінансової рівноваги та довгострокової стійкості фінансової системи України.

Встановлено, що антикорупційна та антикризова політика не є ізольованими напрямками державної діяльності, а формують взаємопов'язаний і функціонально цілісний механізм забезпечення фінансової безпеки держави. Їх нормативна інтеграція у фінансовому, бюджетному, банківському та антикорупційному законодавстві свідчить про те, що захист публічних фінансів потребує одночасного усунення як структурних деформацій, пов'язаних із корупцією, так і кризових факторів, що дестабілізують фінансову систему.

Доведено, що корупційні ризики у фінансовій сфері мають системний характер, оскільки охоплюють бюджетну, боргову, валютно-фінансову, податкову та митну підсистеми, викликаючи не лише прямі втрати публічних коштів, а й вторинні макрофінансові наслідки у вигляді дефіциту бюджету, зростання боргового навантаження та підвищення зовнішньої фінансової залежності. Саме тому діяльність антикорупційних інституцій слід розглядати як невід'ємний елемент механізму забезпечення фінансової безпеки, а не лише як інструмент кримінально-правового реагування.

Обґрунтовано, що судова практика у сфері фінансової безпеки виконує не лише правозастосовну, а й системоутворюючу функцію, оскільки саме через судові рішення формуються обов'язкові стандарти тлумачення фінансового, податкового, антикорупційного та конкурентного законодавства. Завдяки цьому суди перетворюють оціночні правові категорії на передбачувані правила поведінки для державних органів і учасників фінансових відносин, що безпосередньо зміцнює правову визначеність і стійкість фінансової системи держави.

Визначено, що практика Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду має самостійне значення для забезпечення фінансової безпеки держави, оскільки, з одного боку, обмежує надмірну дискрецію контролюючих органів, встановлює високі стандарти доказування та захищає добросовісних учасників фінансових правовідносин, а з іншого – забезпечує притягнення до відповідальності за корупційні зловживання, відшкодування шкоди державі,

конфіскацію необґрунтованих активів і використання санкційних механізмів як засобу захисту публічних фінансів.

Встановлено, що в умовах воєнного стану фінансова безпека трансформується із загальної характеристики стабільності фінансової системи у спеціальний правовий режим функціонування публічних фінансів, у межах якого визначального значення набувають податкова та бюджетна безпека. Саме їх взаємодія забезпечує здатність держави мобілізувати внутрішні ресурси, підтримувати бюджетну платоспроможність, фінансувати оборонні та соціальні видатки й зберігати фінансовий суверенітет в умовах екзистенційної загрози.

Доведено, що податкова політика і податковий контроль у період воєнного стану набули ознак інструментів національної безпеки, оскільки їх функція виходить за межі суто фіскального адміністрування та охоплює виявлення тіньових фінансових потоків, прихованої господарської діяльності, схем ухилення від оподаткування й обходу санкцій.

Обґрунтовано, що головною вразливістю бюджетної безпеки України в умовах війни є недостатність превентивних механізмів контролю за використанням публічних коштів, що підтверджується численними випадками неефективного управління, нецільового використання бюджетних ресурсів і корупційних зловживань у сферах, критично важливих для держави.

Обґрунтовано, що інноваційні технології (штучний інтелект, Big Data, блокчейн, цифрова ідентифікація, автоматизовані системи моніторингу транзакцій та інтегровані державні реєстри) виступають не лише інструментами технологічної модернізації, а й засобами безпосереднього зміцнення фінансової безпеки держави. Водночас цифровізація породжує нові ризики – кіберзагрози, технологічну залежність, регуляторну нестабільність, цифрову нерівність і фрагментацію платформ, що зумовлює потребу у формуванні комплексної моделі правового регулювання, заснованої на стандартизації, кіберзахисті, сумісності інформаційних систем, цифровій освіті та гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами.

Структурно робота складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, 3 розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатку.

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників засідання кафедри.

Сідор М.І.: Віталію Вікторовичу, ви у своїй доповіді зазначали, що саме через фінансову безпеку забезпечується ресурсна основа функціонування державних інституцій, реалізація багатьох функцій держави, що дозволяє розглядати її не лише як складову економічної безпеки, а як ключовий інтегруючий елемент загальної системи безпеки держави. Поясніть дане положення. По-друге, потребує роз'яснення й того, що ви розумієте під структурною багатовимірністю, як ключовою особливістю фінансової безпеки?

Здобувач: Дякую за питання. У багатьох працях науковців фінансова безпека розглядається як рівень захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин, що передбачає достатнє забезпечення суб'єктів

господарювання, держави та суспільства фінансовими ресурсами, необхідними для виконання їхніх зобов'язань і стабільного розвитку. Вважаю, що такі твердження фокусуються на ресурсному аспекті фінансової безпеки, підкреслюючи її залежність від фінансових потоків та інституційного механізму їхнього розподілу. Також вважаю, що фінансова безпека посідає унікальне місце у структурі національної безпеки, виконуючи роль своєрідного «фінансового двигуна», що забезпечує ресурсне підґрунтя для функціонування інших її складових.

З приводу пояснення структурної багатовимірності, як ключовою особливістю фінансової безпеки, то враховуючи те, що фінансова безпека включає такі складові, як банківська безпека, податкова безпека, бюджетна безпека, боргова безпека, валютна безпека тощо, це означає, що фінансова безпека не існує у відриві від інших економічних процесів, а складається з кількох ключових компонентів, кожен із яких має власні критерії та механізми забезпечення. Адже фінансова система держави складається з різних секторів, і кожен із них потребує захисту від загроз. Втрата безпеки в одному з компонентів може спричинити кризові явища в усій фінансовій системі. До прикладу, якщо податкова безпека не буде забезпечена (масове ухилення від податків), це призведе до проблем у бюджетній сфері – нестача коштів у державному бюджеті, що, відповідно, спричинить збільшення державного боргу та дефіциту бюджету.

Панфілов О.Є.: Віталію Вікторовичу, в доповіді вами зазначено, що фінансова безпека є складним багаторівневим явищем, яке не може бути зведене виключно до економічної категорії. Ви зазначаєте, що вона поєднує ресурсно-функціональний, статичний і нормативно-правовий виміри. Як ви пояснюєте виділення таких підходів до визначення фінансової безпеки? І, по-друге, від яких чинників залежить фінансова безпека?

Здобувач: Дякую за питання. У своєму дослідженні я проаналізував теоретичне осмислення фінансової безпеки як правової категорії. Вважаю, що воно є необхідним, оскільки без правового регулювання фінансова безпека не може бути ефективно забезпечена. Тому, хоча економічні дослідження відіграють важливу роль у розгляді фінансової безпеки, саме юридичний підхід забезпечує її інституціоналізацію, нормативне закріплення та механізми захисту. Аналізуючи наукову літературу з даної тематики, я виділив кілька ключових підходів до визначення фінансової безпеки, серед яких: ресурсно-функціональний, статичний і нормативно-правовий.

Ресурсно-функціональний підхід акцентує увагу на фінансових потоках і забезпеченості держави та економічних суб'єктів необхідними ресурсами. За статичним підходом фінансову безпеку необхідно розглядати як стан фінансової системи, її збалансованість та здатність до саморегуляції. Нормативно-правовий, у свою чергу, пов'язаний із державним контролем над фінансовими потоками, їхнім цільовим використанням і боротьбою з фінансовими правопорушеннями – правовим забезпеченням.

Стосовно другого питання, то розглядаючи Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року, яка затверджена Указом Президента України від

11 серпня 2021 року, то тут фінансова безпека розглядається як складова економічної безпеки держави. Це підсилює той факт, що в науковій думці фінансова безпека є підсистемою більш широкого явища, що включає такі компоненти, як бюджетна безпека, валютна безпека, боргова безпека, податкова безпека, банківська безпека, інвестиційна безпека тощо, і свідчить про системний підхід, який використовується як в науці, так і в державному управлінні: фінансова безпека розглядається не як ізольоване явище, а як частина комплексного механізму економічної стійкості держави. Натомість, вважаю що саме дослідження даного поняття з позиції автономності буде мати позитивний наслідок як для науки фінансового права, так і для практичних аспектів його реалізації. Стратегія акцентує увагу на тому, що фінансова безпека залежить від внутрішніх і зовнішніх ризиків, що узгоджується з науковими підходами, де фінансова безпека визначається як динамічний стан фінансової системи, що забезпечує її стійкість до загроз і кризових явищ.

Негара Р.В: Віталію Вікторовичу! Серед запропонованих вами принципів фінансової безпеки держави, ви виділяєте інтегральність оцінки фінансової безпеки. Чому ви виділяєте цей принцип і що, на ваш погляд, є необхідною умовою для його втілення?

Здобувач: Дякую за питання. Принцип інтегральності оцінки фінансової безпеки базується, перш за все, на об'єднанні уніфікованих індикаторів, що охоплюють складові фінансової безпеки. Комплексне бачення дозволяє не лише фіксувати кризові явища і належно реагувати на них, а й моделювати прогнозовані сценарії, що підсилює вчасність державного реагування. Інтегральність передбачає синтез бюджетних, грошово-кредитних та зовнішньоекономічних параметрів у єдину інформаційно-аналітичну систему. Стосовно правового виміру, то тут інтегральність передбачає системність правового регулювання фінансових відносин, що охоплює бюджетне, податкове, валютне, банківське, інвестиційне право тощо.

Вважаю, що для належного втілення даного принципу необхідною є наявність єдиного підходу до формування законодавчої бази у сфері фінансової безпеки, а також узгодженості між актами різної юридичної сили.

Білоус-Осінь Т.І.: Віталію Вікторовичу, досліджуючи антикорупційну та антикризову політику як складові системи забезпечення фінансової безпеки, ви визначаєте групи об'єктів, на які впливає корупція, тим самим завдаючи шкоду фінансовій безпеці. Які ви можете назвати механізми антикорупційної та антикризової політики як складових системи забезпечення фінансової безпеки?

Здобувач: Дякую за запитання. Так, у своєму дослідженні я визначав такі групи об'єктів, як: вплив корупції на інвестиційну привабливість та макрофінансову стабільність, корупцію як чинник бюджетних витрат, як корупційні ризики у фіскальному секторі. Мною було обґрунтовано, що фіскальний сектор є найбільш чутливим до корупції через високий рівень дискреції службових осіб, складність процедур і велику кількість контактів між платниками та органами влади. У цьому контексті я виділив три зони ризику: податкову сферу, сферу митного контролю, сферу державних закупівель.

Вважаю, що механізми антикорупційної та антикризової політики, а це від фінансового контролю та запобігання конфлікту інтересів до прозорості бюджетного процесу і недопущення корупційних схем у податковій та митній системах, утворюють цілісну систему захисту фінансової безпеки держави. Вони забезпечують законність, ефективність та прогнозованість руху публічних фінансів, знижують ризики бюджетної нестабільності, зміцнюють інституційну довіру та створюють передумови для сталого економічного розвитку.

Після відповідей на запитання учасників засідання кафедри з Висновком щодо дисертаційного дослідження виступив *науковий керівник* д.ю.н., професор Т.А. Латковська.

Гуглей В.В. повною мірою опанував встановлену освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії. Освітня складова індивідуального плану роботи аспіранта виконувалася здобувачем своєчасно та з досягненням високих результатів вивчення навчальних дисциплін.

Як наслідок, В.В. Гуглей здобув теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, достатньою мірою оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, що підтверджується проведенням ним власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Згідно з індивідуальним планом наукової роботи аспіранта здобувачем одночасно здійснювалась як підготовка та збір матеріалів (зокрема, наукових публікацій за предметом дослідження, статистичного матеріалу) для проведення дисертаційного дослідження, так підготовка апробації отриманих результатів. В результаті аспірантом у повному обсязі виконано вимоги індивідуального плану наукової роботи, а також підготовлено та опубліковано необхідну кількість публікацій у фахових виданнях України.

Латковська Т.А. акцентувала увагу на актуальності обраного напрямку наукових пошуків: тема дисертації характеризується не тільки високим рівнем актуальності, а є досить своєчасною з огляду розгляду питання захищеності фінансових інтересів держави від зовнішніх та внутрішніх загроз оскільки від їх вирішення залежить стан економіки і безпека життєдіяльності.

Під час підготовки дисертації здобувач проявив себе як дисциплінований, сумлінний, талановитий та ініціативний вчений, схильний до активного наукового пошуку, вироблення нових наукових пропозицій, що ґрунтуються на класичних та сучасних правових теоріях і концепціях, а також продемонстрував гарні здібності до презентації власних наукових здобутків.

Аналіз сформульованих за результатами дисертаційного дослідження положень, висновків, пропозицій та практичних рекомендацій свідчить про властивий їм високий рівень наукової обґрунтованості, достовірності та новизни, а також змістовності і логічності їх викладення. Це засвідчує досконале вивчення й аналіз здобувачем великого обсягу наукової літератури, відповідної

нормативно-правової бази, судової практики у сфері фінансової безпеки, в тому числі судової практики Вищого антикорупційного суду.

Як видається, більшість викладених за результатами здійсненого дослідження пропозицій та рекомендацій орієнтовані на удосконалення як теоретичних, так і нормативно-правових аспектів вдосконалення правового регулювання у сфері фінансової безпеки держави.

Цілком прийнятним є запропонована дисертантом структура роботи, яка дозволяє йому окреслити досить широке коло питань щодо обраної тематики та всебічно дослідити їх, що надало можливість отримати ряд наукових положень, які характеризуються різним ступенем наукової новизни.

Достовірність отриманих висновків та наукових положень підтверджується методологічною основою дисертаційного дослідження, яка досить вміло використана автором при дослідженні обраної проблематики.

Основні теоретичні положення і висновки, яких було сформульовано в дисертаційному дослідженні, викладено в 9 публікаціях, з яких 3 статті опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого МОН України переліку, 1 стаття опублікована у співавторстві у виданні, проіндексованому в наукометричній базі Web of Science Core Collection, а також в 5 публікаціях, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації та додатково відображають її наукові результати.

Представлене дисертаційне дослідження відповідає встановленим стандартам академічної та професійної доброчесності. Дотримання здобувачем академічної та професійної доброчесності засвідчується опрацюванням значної кількості джерел з теми дисертаційного дослідження (підтвердженням є кількість найменувань списку використаних джерел, з відповідними посиланнями в тексті роботи).

Дисертація Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь зазначені присутні фахівці.

Доктор юридичних наук, проф., професор кафедри адміністративного і фінансового права С.В. Ківалов, який відмітив високий науковий рівень здійсненого дисертаційного дослідження, його завершеність, комплексність, системність, а, головне, самостійність. Ознайомлення із змістом дисертації свідчить про повне розкриття здобувачем теми дослідження, досягнення поставлених задач, а також формулювання наукових положень, висновків та практичних рекомендацій, які характеризуються науковою новизною та спрямовуються на удосконалення чинного законодавства у сфері національної безпеки у цілому, та фінансової безпеки, зокрема. Позитивним моментом роботи є відповідність теми дисертації плановій науково-дослідній темі Національного університету «Одеська юридична академія»: «Стратегія інтеграційного розвитку

України: правовий та культурний вимір». У якості побажання слід звернути увагу на те, що автору варто було б більше уваги приділити зарубіжному досвіду розгляду фінансової безпеки. Вважаю, що дисертація Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», яку подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендованою до публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор, зав. кафедри Л.Р. Біла-Тіунова, яка зауважила, що дисертаційне дослідження В.В. Гуглея присвячено досить актуальній тематиці дослідженню фінансової безпеки держави як самостійного об'єкта правового регулювання, її сутності, складових, генезису нормативного забезпечення, інституційно-правового механізму реалізації та сучасних викликів в умовах воєнного стану й діджиталізації. Цілком логічним та виваженим є дослідження інституційно-правового механізму забезпечення фінансової безпеки. Автором послідовно розглянуто суб'єктів забезпечення фінансової безпеки держави, антикорупційну та антикризову політику як складові системи забезпечення фінансової безпеки. Видається, що варто підтримати автора в розгляді сукупності інституцій, наділених правовими повноваженнями щодо захисту стабільності публічних фінансів та підтримання стійкості фінансової системи, що здатні порушити цілісність фінансового простору держави, серед яких центральне місце у системі суб'єктів забезпечення фінансової безпеки посідає Національний банк України, повноваження якого охоплюють формування та реалізацію монетарної політики, валютне регулювання, банківський нагляд, забезпечення стабільності платіжної інфраструктури, управління міжнародними резервами, регулювання готівкового обігу та емісійної діяльності, а також інституційну взаємодію з органами державної влади. У якості зауваження слід зазначити, що у автора є ряд пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства, але у висновках вони не знайшли свого відображення. Дисертаційна робота може бути рекомендованою до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри Г.М. Сарибаєва, яка відзначила, що у дослідженні питання фінансової безпеки держави як самостійного об'єкта правового регулювання, її найбільше зацікавило дослідження судової практики, яка займає системоутворююче місце у правовому забезпеченні фінансової безпеки держави. Дійсно, саме суди формують стандарти застосування норм податкового, банківського, фінансово-моніторингового, бюджетного та конкурентного законодавства. У цих сферах існує підвищений ризик зловживань з боку контролюючих органів або приватних суб'єктів, тому саме судові рішення забезпечують баланс між фіскальними інтересами держави і правами учасників фінансових правовідносин, формуючи єдиний правозастосовний підхід. Автором встановлено, що важливим складником судової практики у сфері фінансової безпеки є формування стандартів доказування. Розкрито значення міжнародної судової практики для формування стандартів фінансової безпеки та встановлено, що практика Європейського суду з прав людини формує наднаціональні

стандарти захисту майнових прав у податкових і фінансових спорах, вимагаючи законності, легітимної мети, пропорційності втручання та дотримання справедливого балансу між публічним інтересом і правами особи.

Погоджуюсь з автором у тому, що судова практика, спрямована на припинення корупційних схем у державному секторі, відшкодування збитків і конфіскацію активів, безпосередньо впливаючи на стан фінансової безпеки, а не лише на «класичну» кримінально-правову протидію корупції, аргументуючи це тим, що: 1) до сфери фінансової безпеки належать кримінальні провадження щодо зловживань у діяльності державних підприємств та використанні коштів, гарантованих державним бюджетом; 2) унікальною для архітектури фінансової безпеки є адміністративна юрисдикція ВАКС щодо застосування санкцій у вигляді стягнення активів у дохід держави; 3) у складі практики ВАКС значне місце посідають цивільні та квазівласницькі провадження щодо визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави; 4) ВАКС виконує не лише репресивну, а й гарантуючу функцію щодо прав учасників економічного обігу. У якості зауваження слід зазначити, що автору варто було б приділити більше уваги дослідженню судової практики у сфері фінансової безпеки як окремому напрямку, що поєднує кримінально-правові, адміністративно-санкційні та цивільно-правові інструменти захисту публічних фінансів, хоча, зрозуміло, що це заслуговує на окреме дисертаційне дослідження. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження вчена підкреслила, що дисертація Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права А.Ю. Осадчий, який відмітив ступінь самостійності, завершеності, системності та новизни дисертаційної роботи, обґрунтованості сформульованих висновків та пропозицій. Звернув увагу на цінність запропонованих автором ряду понять. Які мають важливе теоретичне, нормативне та прикладне значення у сфері фінансової безпеки. Так, автором сформульовано авторське визначення фінансової безпеки держави як стану захищеності фінансової системи держави, що регулюється нормами фінансового права, забезпечує стабільність економічного розвитку, контроль за фінансовими потоками, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, ефективне функціонування фінансових інститутів та гарантує економічну безпеку держави, суспільства і громадян. Дійсно, і автор у висновках це зазначає, що відсутність системного та комплексного нормативного закріплення поняття «фінансова безпека», негативно впливає на формування єдиної правозастосовної практики та державної політики у цій сфері. Автором також запропоновано підхід до розмежування категорій «стан фінансової безпеки» і «рівень фінансової безпеки», відповідно до якого стан фінансової безпеки визначається як стратегічно бажаний, нормативно орієнтований стан захищеності фінансової системи, тоді як рівень фінансової безпеки є динамічним кількісно-якісним

показником наближеності фактичного функціонування фінансової системи до такого цільового стану.

Дисертація Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання» може бути рекомендована до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права О.В. Закаленко, яка відзначила високий рівень здійсненого дисертаційного дослідження, завершеність та обґрунтованість одержаних результатів, ґрунтовність наданих пропозицій щодо оновлення чинного законодавства, а також креативність здобувача зокрема у висловленні власної позиції стосовно системи принципів фінансової безпеки держави, до якої віднесено: інтегральність оцінки фінансової безпеки, адаптивність до внутрішніх і зовнішніх загроз, прозорість та підзвітність фінансової системи, превентивність, координацію між державними органами, що дозволяє розглядати їх як методологічну основу формування цілісного механізму правового забезпечення фінансової безпеки. Водночас, автору варто було б приділити увагу статистичним даним, наприклад, щодо взаємозв'язку між складовими фінансової безпеки та відповідними напрямками державної політики, зокрема бюджетною, борговою, грошово-кредитною, валютною, податковою та інвестиційною, що дозволяє розглядати фінансову безпеку як результат реалізації цілісної публічної політики у сфері публічних фінансів. Вважаю що дисертація Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати:

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт
правового регулювання», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Питання фінансової безпеки держави набуває дедалі більшої актуальності в сучасних умовах, що зумовлено як внутрішніми трансформаціями системи публічних фінансів, так і зовнішніми викликами, пов'язаними з війною, глобальною економічною нестабільністю, цифровізацією фінансових процесів та євроінтеграційним курсом України. В умовах постійного реформування фінансової системи держави, посилення ролі публічних фінансів у забезпеченні обороноздатності, соціальної стабільності та виконання міжнародних зобов'язань, ефективність правового регулювання фінансових відносин досягається не лише шляхом оновлення нормативно-

правової бази, а й завдяки глибокому теоретичному осмисленню самої категорії фінансової безпеки, її місця у системі національної безпеки, змісту, складових та механізмів реалізації. Саме в цьому контексті особливого значення набуває дослідження фінансової безпеки як самостійного об'єкта правового регулювання, оскільки вона відображає здатність держави забезпечувати стійкість фінансової системи, протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам, гарантувати належне функціонування бюджетної, податкової, банківської, валютної та боргової сфер, а також створювати правові умови для стабільного розвитку держави загалом.

У межах даного дисертаційного дослідження особлива увага приділяється концептуальному осмисленню фінансової безпеки держави, її правової природи, місця у системі фінансового права, системних складових, генезису правового регулювання, інституційно-правового механізму забезпечення, а також сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом, антикорупційною та антикризовою політикою, судовою практикою, цифровізацією та інноваційними трансформаціями у фінансовій сфері.

Вибір теми дослідження обумовлений комплексом причин, що мають як теоретичний, так і практичний характер. По-перше, існує об'єктивна необхідність у формуванні цілісного правового підходу до розуміння фінансової безпеки держави, оскільки в національній правовій науці та законодавстві відсутнє її належне системне закріплення. По-друге, у сучасній доктрині досі не вироблено єдиного підходу до визначення її сутності, складових, принципів та місця у системі національної й економічної безпеки, що ускладнює подальший розвиток законодавства та правозастосовної практики. По-третє, в умовах воєнного стану, зростання фіскальних ризиків, бюджетного навантаження, боргової залежності, а також цифрової трансформації державного управління виникає нагальна потреба у переосмисленні механізмів забезпечення фінансової безпеки з урахуванням новітніх викликів, міжнародних стандартів, європейських підходів та потреб зміцнення фінансового суверенітету України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія» відповідно до плану наукових досліджень «Адміністративне, адміністративне процесуальне та фінансове право у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» (на 2021–2025 рр.), що є складовою теми: «Правове і соціальне життя людини в людиноцентристському вимірі в цифрову еру» (державний реєстраційний номер 0122U000266).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є одержання нових науково обґрунтованих результатів щодо правової природи фінансової безпеки держави, її місця у системі фінансового права, змісту, складових, інституційно-правового механізму забезпечення, а також формулювання теоретично обґрунтованих і практично значущих пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання у цій сфері.

Для досягнення поставленої мети в роботі основну увагу зосереджено на вирішенні таких завдань:

з'ясувати поняття фінансової безпеки у сучасному правовому дискурсі, розкрити її сутність, правову природу та місце у системі національної безпеки;

визначити системні складові концепції фінансової безпеки, охарактеризувати їх зміст, взаємозв'язок та значення у структурі фінансової безпеки держави;

з'ясувати генезис правового регулювання фінансової безпеки, виокремити основні етапи його становлення та розвитку в Україні;

охарактеризувати інституційно-правовий механізм забезпечення фінансової безпеки держави та визначити систему суб'єктів, наділених відповідними повноваженнями у цій сфері;

розкрити роль антикорупційної та антикризової політики як складових системи забезпечення фінансової безпеки держави;

з'ясувати судову практику у сфері фінансової безпеки та визначити її значення для формування єдиних підходів у застосуванні фінансового законодавства;

визначити особливості забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану, а також розкрити вплив податкової та бюджетної безпеки на стійкість публічних фінансів у цей період;

встановити роль діджиталізації та інновацій у зміцненні фінансової безпеки, окреслити їх сучасний стан, ризики, переваги та перспективи розвитку.

Об'єктом дослідження є фінансова безпека як правове явище.

Предметом дослідження є фінансова безпека як об'єкт правового регулювання.

Методи дослідження. Для проведення наукового дослідження фінансової безпеки держави використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, що забезпечили повноту, системність і достовірність здійсненого аналізу. Одним із основних методів наукового пошуку став діалектичний метод, що дав змогу дослідити фінансову безпеку як динамічне правове явище, розкрити її сутність, правову природу, місце у системі національної безпеки, а також виявити взаємозв'язок окремих складових фінансової безпеки та закономірності їх розвитку (підрозділи 1.1, 1.2). Використання цього методу забезпечило можливість простежити трансформацію підходів до розуміння фінансової безпеки в сучасному правовому дискурсі.

За допомогою історико-правового методу проаналізовано генезис правового регулювання фінансової безпеки, основні етапи становлення її нормативної та інституційної основи в Україні, а також зміну підходів до її правового забезпечення в різні історичні періоди, зокрема і в умовах воєнного стану (підрозділ 1.3). Системно-структурний метод дозволив розкрити фінансову безпеку як цілісну систему, визначити її структурні елементи, охарактеризувати інституційно-правовий механізм її забезпечення та місце окремих суб'єктів у цій системі (підрозділи 1.2, 2.1).

Формально-логічний метод застосовано при аналізі положень чинного законодавства, що регулює сферу фінансової безпеки, діяльність уповноважених органів, антикорупційні та антикризові механізми, а також судову практику у відповідній сфері (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Завдяки цьому методу було здійснено тлумачення правових норм, виявлено прогалини та суперечності у правовому регулюванні, а також сформульовано пропозиції щодо його вдосконалення.

Порівняльно-правовий метод використано для аналізу міжнародних і європейських підходів до забезпечення фінансової безпеки, зокрема у сфері судової практики, санкційної політики, цифровізації фінансових процесів, протидії відмиванню доходів та впровадження інноваційних технологій у фінансовий сектор (підрозділи 2.3, 3.2). Метод моделювання застосовано під час дослідження сучасних викликів фінансової безпеки, зокрема в умовах воєнного стану та цифрової трансформації, що дало змогу окреслити перспективні напрями удосконалення податкової, бюджетної та цифрової політики держави, а також визначити потенційні механізми зміцнення фінансової безпеки України (підрозділи 3.1, 3.2).

Науково-теоретичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні праці науковців у галузі фінансового права, адміністративного права, конституційного права, теорії держави і права, а також економіко-правових досліджень, що мають вагомe значення для розкриття проблематики фінансової безпеки держави, зокрема: Л. К. Воронової, О. О. Бригінця, О. І. Барановського, Л. Р. Білої-Тіунової, М. М. Бліхар, О. П. Гетманець, М. В. Глух, О. О. Дмитрик, Л. М. Касьяненко, Д. А. Кобильнік, М. П. Кучерявенка, Т. А. Латковської, О. О. Молдована, А. А. Нечай, Л. А. Савченко М. І. Сідора, О. Є. Панфілова та ін. Теоретичне підґрунтя дослідження також становлять праці вчених, присвячені питанням національної та державної безпеки, правового забезпечення публічних фінансів, бюджетної, податкової, банківської, боргової, валютної безпеки, антикорупційної та антикризової політики, судової практики у сфері фінансових правовідносин, а також цифровізації та інноваційних трансформацій у фінансовому секторі.

Нормативну базу дослідження становлять Конституція України, чинні міжнародно-правові договори, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, інші підзаконні нормативно-правові акти з питань фінансової безпеки держави як об'єкта правового регулювання.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження складають статистичні дані, аналітичні матеріали, нормативно-правові акти, судова практика, а також міжнародний досвід у сфері фінансової безпеки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації вперше проведено комплексне теоретико-правове дослідження фінансової безпеки держави як самостійного об'єкта правового регулювання, розкрито її сутність, системні складові, інституційно-правовий механізм забезпечення та сучасні виклики, а також сформульовано авторське бачення напрямів удосконалення правового регулювання у цій сфері.

уперше:

сформульовано визначення фінансової безпеки держави як стану захищеності фінансової системи держави, що регулюється нормами фінансового права, забезпечує стабільність економічного розвитку, контроль за фінансовими потоками, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, ефективне функціонування фінансових інститутів та гарантує економічну безпеку держави, суспільства і громадян;

сформовано концепцію фінансової безпеки держави як цілісної системи теоретичних положень, що охоплює понятійно-категоріальний апарат, місце фінансової безпеки у структурі національної та державної безпеки, її системні складові, принципи та інституційно-правовий механізм забезпечення;

запропоновано підхід до розмежування категорій «стан фінансової безпеки» і «рівень фінансової безпеки», відповідно до якого стан фінансової безпеки визначається як стратегічно бажаний, нормативно орієнтований стан захищеності фінансової системи, тоді як рівень фінансової безпеки є динамічним кількісно-якісним показником наближеності фактичного функціонування фінансової системи до такого цільового стану;

сформульовано систему принципів фінансової безпеки держави, до якої віднесено: інтегральність оцінки фінансової безпеки, адаптивність до внутрішніх і зовнішніх загроз, прозорість та підзвітність фінансової системи, превентивність, координацію між державними органами, що дозволяє розглядати їх як методологічну основу формування цілісного механізму правового забезпечення фінансової безпеки;

здійснено періодизацію генезису правового регулювання фінансової безпеки в Україні та виокремлено три етапи його розвитку: етап нормативного становлення фінансової системи незалежної держави (1991-1999 рр.), етап інституціоналізації фінансової безпеки в системі національної безпеки (2000-2014 рр.), етап стратегічної трансформації та воєнно-економічної адаптації фінансової безпеки (2014 р. – дотепер), що дало можливість системно простежити еволюцію підходів до правового забезпечення фінансової безпеки;

доведено, що в умовах воєнного стану фінансова безпека трансформується у правовий режим функціонування публічних фінансів, у межах якого податкова та бюджетна безпека набувають визначального значення для збереження фінансового суверенітету, обороноздатності, та соціальної стійкості;

обґрунтовано, що антикорупційна та антикризова політика є не зовнішніми щодо фінансової безпеки напрямками державної діяльності, а її функціонально інтегрованими складовими, які забезпечують усунення структурних деформацій у сфері публічних фінансів та нейтралізацію системних фінансових шоків;

доведено необхідність нормативного закріплення фінансової безпеки в окремому спеціальному нормативно-правовому акті, який має визначати її поняття, принципи, складові, суб'єктів забезпечення, загрози, індикатори оцінки та основні механізми правового регулювання, що сприятиме усуненню фрагментарності чинного правового регулювання;

удосконалено:

підхід до розмежування категорій «фінансова безпека», «економічна безпека», «національна безпека» та «державна безпека», що дало змогу точніше окреслити місце фінансової безпеки у системі даних категорій і довести її одночасний зв'язок як із загальною системою національної безпеки, так і з публічно-фінансовою діяльністю держави;

характеристику фінансової безпеки як інтегрального стану, а не лише сукупності заходів чи процесів, із одночасним уточненням, що рівень фінансової безпеки визначається динамікою її окремих складових та індикаторів, що дозволяє точніше розмежувати стратегічний і поточний виміри фінансової безпеки;

підхід до розуміння системних складових фінансової безпеки через їх розгляд не лише як економічних сегментів, а як юридично окреслених сфер правового регулювання, кожна з яких має власне нормативне підґрунтя, інституційне забезпечення, індикатори оцінки та механізми реагування на загрози;

визначення взаємозв'язку між складовими фінансової безпеки та відповідними напрямками державної політики, зокрема бюджетною, борговою, грошово-кредитною, валютною, податковою та інвестиційною, що дозволяє розглядати фінансову безпеку як результат реалізації цілісної публічної політики у сфері публічних фінансів;

характеристику інституційно-правового механізму забезпечення фінансової безпеки шляхом уточнення ролі Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Антимонопольного комітету України, Державної служби фінансового моніторингу України, антикорупційних інституцій і судових органів у формуванні та підтриманні фінансової стабільності держави;

характеристику ролі судової практики у сфері фінансової безпеки шляхом акцентування на її стабілізаційній, превентивній та стандартоутворюючій функціях, що проявляються у формуванні меж дискреції фінансових органів, стандартів доказування, принципів пропорційності та правової визначеності у фінансових правовідносинах;

характеристику бюджетної безпеки в умовах війни через акцентування на необхідності превентивного контролю, результативності використання бюджетних коштів, посилення персональної відповідальності розпорядників та цифрово-аналітичної превенції ризикових бюджетних операцій;

підхід до розуміння діджиталізації фінансової сфери як інструменту зміцнення фінансової безпеки, що забезпечує зниження інформаційної асиметрії, автоматизацію контролю, посилення прозорості фінансових потоків, ризикоорієнтований моніторинг, зменшення корупційних ризиків та підвищення кіберстійкості фінансової системи;

набули подальшого розвитку:

напрями цифрової трансформації системи забезпечення фінансової безпеки держави, зокрема у сферах податкового адміністрування, бюджетного

контролю, фінансового моніторингу, банківського нагляду та обігу публічних фінансів;

підходи щодо розуміння прозорості фінансової інформації як однієї з базових гарантій фінансової безпеки держави; обґрунтовано, що розширення відкритості даних про бюджетні надходження і видатки, діяльність органів, які адмініструють публічні фінанси, а також розвиток електронних сервісів доступу до фінансової інформації сприяють підвищенню довіри до державних фінансових інституцій, зміцненню фінансової дисципліни, зниженню корупційних ризиків та підвищенню стабільності фінансової системи в цілому;

підходи до обґрунтування необхідності зміцнення бюджетної безпеки через результативність та підзвітність використання публічних коштів, відповідно до яких регулярно оприлюднення інформації про використання бюджетних ресурсів, цифровий супровід бюджетного процесу, удосконалення електронних платформ відкритих фінансів та інтеграція аналітичних інструментів контролю мають розглядатися як необхідні умови стабільності публічних фінансів;

положення щодо використання міжнародного та європейського досвіду у сфері забезпечення фінансової безпеки держави, зокрема в частині цифрового адміністрування, прозорості публічних фінансів, ризикоорієнтованого податкового контролю, AML/CFT-механізмів, санкційної політики та кіберзахисту фінансової інфраструктури, що дозволяє розглядати імплементацію відповідних практик як важливий напрям удосконалення національного фінансового законодавства.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у можливості їх використання у різних сферах фінансово-правового регулювання, правозастосування та наукової діяльності, зокрема у:

науково-дослідній сфері – результати дослідження можуть бути використані для подальшого розвитку доктрини фінансового права, поглиблення наукових підходів до розуміння фінансової безпеки держави, її правової природи, системних складових, принципів, інституційно-правового механізму забезпечення, а також для подальших досліджень у сфері податкової, бюджетної, банківської, валютної, боргової безпеки, антикорупційної та антикризової політики, судової практики та цифровізації фінансової сфери;

правотворчій діяльності – у процесі вдосконалення чинного законодавства України у сфері забезпечення фінансової безпеки держави, зокрема під час розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на нормативне закріплення поняття фінансової безпеки, визначення її складових, принципів, суб'єктів забезпечення, удосконалення правового регулювання податкової, бюджетної, банківської, антикорупційної, антикризової політики, а також цифрових механізмів контролю та моніторингу у фінансовій сфері;

правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності діяльності органів, уповноважених на забезпечення фінансової безпеки держави, зокрема Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної служби фінансового моніторингу

України, Антимонопольного комітету України, судових органів, у частині вдосконалення підходів до реалізації їхніх повноважень, координації діяльності, застосування ризикоорієнтованих та превентивних механізмів реагування на фінансові загрози, а також забезпечення стабільності публічних фінансів в умовах воєнного стану;

навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Фінансове право», «Бюджетне право», «Податкове право», «Банківське право», «Правове регулювання публічних фінансів», а також при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних матеріалів, курсів лекцій, навчально-методичних комплексів і наукових публікацій для студентів, аспірантів, викладачів та практичних працівників.

Особистий внесок дисертанта. Дисертація є самостійною завершеною науковою роботою, підготовленою шляхом особистого дослідження положень чинного законодавства, наукової, навчальної та спеціальної літератури, а також аналізу актуальної судової практики. Усі наукові розробки, сформульовані висновки, положення та рекомендації, що виносяться на захист, отримані і сформульовані автором самостійно. Для аргументації окремих положень було використано праці інших науковців, на які зроблено відповідні посилання. У співавторстві опубліковано одну наукову працю: Pavlo Latkovskyi, Oleh Panfilov, Vitalii Huhlei. Adaptation of tax legislation to wartime conditions. Revista San Gregorio. ISSN 1390-7247, Num 53. 2023. P. 241-259, авторська участь в якій становить 30 % та полягає у дослідженні змін, які зазнали процедури військово-податкового адміністрування, контролю та обліку платників податків.

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертації викладено в 9 публікаціях, з яких 3 статті опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого МОН України переліку, 1 стаття опублікована у співавторстві у виданні, проіндексованому в наукометричній базі Web of Science Core Collection, а також в 5 публікаціях, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації та додатково відображають її наукові результати.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Гуглей В. В. Загальнотеоретичні та правові особливості фінансової безпеки України. Juris Europensis Scientia. 2024. № 3. С. 76–80. DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v3.2024.14>

2. Гуглей В. Фінансова політика: теоретичний огляд дефініції. Юридичний вісник. 2025. № 2. С. 45–51. DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2025.5>

3. Гуглей В. Фінансова дисципліна як передумова фінансової безпеки. Держава та регіони. 2025. № 2 (88). С. 12–16. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.2.2>

4. Pavlo Latkovskyi, Oleh Panfilov, Vitalii Huhlei. Adaptation of tax legislation to wartime conditions. Revista San Gregorio. ISSN 1390-7247, Num 53.

2023. Р. 241–259. URL: <https://revista.sangregorio.edu.ec/index.php/REVISTASANGREGORIO/article/view/2444>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Гуглей В. Фінансова безпека держави та її структурні складові. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. Т. 2. С. 87–89. URL: <https://hdl.handle.net/11300/28901>

2. Гуглей В. В. Бюро економічної безпеки як суб'єкт забезпечення податкової безпеки держави, яка є важливою складовою податкової політики в умовах воєнного стану. Податкова політика та оподаткування бізнесу в умовах воєнного стану: збірник матеріалів круглого столу, 20 листопада 2024 р., м. Чернівці / Відповід. за вип.: Т. Латковська, К. Возняковська. Чернівці, 2024. 48–56. URL: <https://hdl.handle.net/11300/28901>

3. Гуглей В. В. Правові основи поняття «фінансова безпека України». Інновації, виклики та нові горизонти правового регулювання у світлі сучасних соціально- економічних та політичних трансформацій : Матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. (м. Чернівці, 20 грудня 2024 р.) / відп. ред. К.А. Возняковська. ТОМ 1, Чернівці, 2024. С. 28–32. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/935663c5-e69d-4194-9a0d-cfec2a064a26>

4. Гуглей В. В. Фінансова дисципліна як інструмент зміцнення фінансової безпеки держави. Фінансова політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки. Збалансування приватних прав та публічного інтересу в умовах воєнного стану: збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції, Ірпінь, 3 квітня 2025. Ірпінь: Державний податковий університет, 2025. С. 237–239. URL:

https://dpu.edu.ua/images/2025/Photo_dlya_novyn_2025/Naukovi%20zahodi/06%20cerven%20Naukovi%20zahodi/Zbirnik%20tez%20Miznarodnoi%20konferencii%2003_04_2025.pdf

5. Гуглей В. В. Фінансова дисципліна у системі публічних фінансів. Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. С. 89–90. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/65389f38-d102-4122-bce6-af0cfb522398/content>

Характеристика особистості здобувача. Гуглей Віталій Вікторович має повну вищу юридичну освіту. У 2020 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія» та здобув кваліфікацію: ступінь вищої освіти «Магістр», спеціальність «Правоохоронна діяльність». У 2020 році закінчив Межрегіональну академію управління персоналом та здобув кваліфікацію: ступінь вищої освіти «Магістр», спеціальність «Право». У 2022 році вступив до аспірантури на заочну форму навчання Національного університету «Одеська юридична академія», проявив себе як активний та старанний аспірант.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, стиль викладання відповідає прийнятному у науковій літературі й забезпечує легкість та доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Загальний висновок. Враховуючи викладене вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання» відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03.04.2019 р., № 283), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019 р. № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

У результаті відкритого голосування учасники засідання кафедри в кількості **11 осіб** подали голоси «за» (науковий керівник не голосував). Ніхто із учасників засідання кафедри не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Гуглея В.В. до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гуглея Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Гуглея Віталія Вікторовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Гугля Віталія Вікторовича на тему «Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді склад разової спеціалізованої вченої ради для проведення публічного захисту:

Голова ради –

1. Біла-Тіунова Любов Романівна, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рецензенти:

2. Сідор Михайло Іванович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія»;

3. Голоядова Тетяна Олександрівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційні опоненти:

4. Касьяненко Любов Михайлівна, д.ю.н., професор, професор кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету;

5. Кобильнік Дмитро Анатолійович, д.ю.н., професор, професор кафедри податкового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

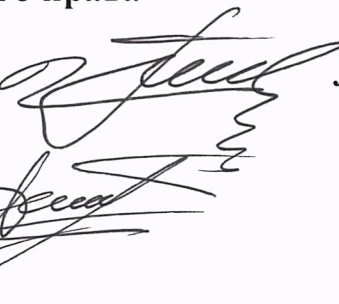
Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11; проти – немає; утримались – немає.

Головуюча засіданні:

**д-р юрид. наук, проф., в.о. завідувачки кафедри
адміністративного і фінансового права**

Національного університету

«Одеська юридична академія»

Любов БІЛА-ТІУНОВА

Секретар

Анна ТУРМІЛО